

Aşk nedir?

Mehmet Akşit

*Nefes alabildiği ve göz görebildiğinde,
yaşayacak aşkım, beni yaşatan benim sana olan
aşkım. Shakespeare ^A*

tırnağa beni ürperten, derleyip getirdiğ

Aşk; insanın dilinden hiç düşmeyen bir kelime. Üzerine türküler yakılan, şiiirler yazılan, gözyaşı dökülen, çekilen çilelere rağmen o olmazsa olunmaz olan büyüü bir kelime.

Yaşam birinci armağan, sevgi ikinci, onu anlayabilmek ise üçüncü. Marge Piercy ^B

Aşk nice düşünürü ömür boyu çıkmazlara sürüklemiş anlaşılmaz soyut bir kavram. Kimi zaman ise yüreğimizi yerinden fırlatacakmış gibi attıran somut bir güç.

Aşkı kişinin güçlü bir şekilde hissettiği, iyi niyet ya da yalın arkadaşlıktan daha ileri olan sevgi diye tanımlamışlar. Aşkın birçok çeşidi ve derecesi olmuşt.

Belli, aşkı bir tek kelimeye, cümleye, hatta kitaba sığdırmak zor. Onca yazar tonla mürekkep harcayıp anlatamamış, ben aşkı nasıl anlatayım? En önemlisi onu nasıl anlayayım?

Gazali ^C, bir kavramı tam anlayamasak ve anlatamasak bile onu çeşitli yöntemler kullanarak en azından hissedebileceğimizi söylüyor ¹. Aşk ben en son, nasıl, ne zaman ve nerede hissettim diye kendi kendime soruyorum.

Sevdiğimiz için yaşam bu kadar güzelliklerle bezenmiş. Mevlana ^D

Bu güzel sözler aşkı yaşamın içinde aramız gerektiğini öğütüyor. Aşk doğada aramalı. Uyumlu sonsuz renk çeşidi ile gözlerimizi kamaştıran doğada.

Aşk ben orada yaşadım. Görkemi ile gözlerimi kamaştıran, uğultusu ile kulaklarımı sağır eden, serinliği ile tepeden

ile karşılaştım. Aynı konularla ilgilenmemiz ve benzer duyguları taşımamız bu etkilenmeyi derinleştirdi. Beraber olmaktan zevk aldık. Kimi zaman bu tür ilişkilerin oluşması yıllar sürdü. Kimi zaman ise anlaşılmaz bir şekilde kısa bir sürede kaynaşıverdik. Karşılıklı sevgi ve saygı duyduk. Böylece yıllarca sürecektir dostlukların temeli atıldı. Bazen hissettiklerimiz platonik bir sevgiye dönüştü.

Ve içimde sevgiyi duyduğum beni mutlu eden o anlar. Uzun bir uçak yolculuğundayım. Uçak oldukça dolu. Bir hostes yolcuları memnun etmek için elinden geleni yapıyor. Gülümsemesinin altına gizlemeye çalıştığı yorgunluğunu hissedebiliyorum. İnişe yarım saat kala yanıma gelerek, aktarma süremi çok kısa olduğunu, istersem ön kapıya yakın bir yerde bana yer bulabileceğini söylüyor. Beraberce eşyalarımı ön tarafa taşıyoruz. Kendisinin yolcularla bu denli ilgilenmesi beni etkiliyor. Sizin mükemmel bir kalbiniz var diyorum. Sözlerim onun sıcak gülümsemesiyle karışarak ikimizi kucaklıyor, birbirimize dostça davranmanın mutluluğunu beraberce yaşıyoruz.

Ey insanlar! Şüphe yok ki, biz sizi bir erkek ve bir dişiden yarattık ve birbirinizi tanımanız için sizi boylara ve kabilelere ayırdık. Kuran, Hucarat (49), 13

Birbirimizi tanımaya fırsat vermek, düşüncelerimizi ön yargılardan kurtarmak, karşılıklı duygularımızı, içinde bulunduğumuz durumu ve arzularımızı anlamaya çalışmak; bunlar bizi ortak sevgiye ve anlayışa ulaştıran basamaklar olmalı.

*Gelin tanış olalım,
İşi kolay turalım,
Sevelim, sevilelim,
Bu dünya kimseye kalmaz.
Yunus Emre^F*

Dünyamızda yaşanan fakirlik, açlık, hastalık ve savaş ortamlarını gördükçe kimi zaman çaresizliğe kapılıyorum. Yaşanan felaketlere önem vermeme, hatta normal görme

eğilimlerinin giderek yaygınlaştığını fark etmek beni daha bir üzüyor. Uzmanlar yaşanan insanlık facialarına neden bulmak için kafa yorup duruyorlar; cahillik, sosyal gerginlik, din çekişmesi, ekonomik rekabet, sömürgecilik. Bütün bunların özünde, diğer olumsuzlukları tetikleyen ve körükleyen bence tek bir neden var; birbirini anlayamamak, merhametsizlik, kısacası sevgisizlik.

*Barış ve adalet bir paranın iki yüzü gibidir.
Dwight David Eisenhower^G*

“Kendine karşı hoşlanmadığın davranışları sen de başkasına uygulamama” düşüncesi yaşanan üzücü durumları engelleyebilecek bir reçete gibi gözüküyor. Bu olgunluğa giden yol ise insanları sevmeyi öğrenmekle başlıyor olmalı. Bu düşünce tarzı sadece kötülükleri yapanlar için değil, aynı zamanda yaşanan acılara duygusuz kalanlara da gerekli bence.

*Şu üç gerçeği herkese öğret: Cömert bir kalp,
tatlı bir dil ve insanlara hizmet eden merhametli
bir yaşam tarzı; bunlar insanlığı yenileyen
özelliklerdir. Buda^H*

Akıllıca düşünürsek, birbirimizi sevmenin bu dünyaya huzur ve barış getireceği sonucuna varabiliriz. Peki ama, içimdeki sevgi iç güdüsünün temel kaynağı nereden geliyor? Daha önemlisi, sevmek ve sevilmek beni neden bu kadar mutlu ediyor?

Kory Floyd sevgi ve iletişimi üzerine yapılan bilimsel araştırmaları derleyen kitabında^[1], sevenin duygularını nasıl dile getirdiğini, sevilenin bunu nasıl değerlendirdiğini ve seven ve sevilene bu tür ilişkilerin getirdiği yarar ya da riskleri ele almış.

Yapılan bilimsel çalışmalar göreceli olarak daha çok seven ve sevilenlerin daha mutlu ve kendine güvenen kişiler olduklarını, ruh bozuklukları ve bunalımlardan çok daha az etkilendiklerini açıkça gösteriyor.

Mevcut kuramlar insanların sevmeye

iletişimine duyduğu gereksinmeyi ruhsal, fiziksel ve sosyal nedenlere bağlıyor. Örneğin Darwin'den esinlenen görüşler sevgi iletişimini etkin olarak sürdüren kişilerin yaşamlarını ve nesillerini sürdürmeleri açısından daha ayrıcalıklı bir duruma geldiklerini öne sürüyor.

Sonuç olarak Floyd, mevcut kuramların sevgi iletişimini hem ruhsal ve hem de sosyal açıdan tutarlı olarak tümleyici bir şekilde açıklamadığını öne sürerek yetersiz buluyor.

Floyd insanlar arasındaki sevgi iletişimini ele almış. Ancak sevgi iletişiminin bazı yönlerini hala tam anlamış değilim. Benim neden doğayı, bitkileri ve hayvanları sevdiğimi inandırıcı bir şekilde açıklayan kuramlar var mı acaba? Daha önceden karşılaşmadığım insanları bile tanıma, sevmeye ve gerekirse çıkar beklemeden hizmet etme dürtüsü bana nereden geliyor?

Sevgili arkadaşlar. Birbirinizi seviniz. Sevgi Allah'tan gelir. Kim severse Allah'tan doğmuştur ve Allah'ı tanır. İncil, Yahya 4-7

Allah aşkı tarih boyunca insanlar için çok önemli bir yer tutmuş. Peki, Allah'ı insanlar niçin seviyorlar? Korkudan mı? Cennete kavuşmak arzusundan mı? Yoksa bazılarının öne sürdüğü gibi anlayamadığı güçlere karşı insanın duyduğu korku karışımı ilkel bir hayranlık duygusu mu bu?

Allah'ım, eğer sana cehennem korkusundan dolayı inanyorsam beni cehenneminde yak. Eğer cennetin için inanyorsam, beni cennetine alma. Eğer sana sen olduğun için inanyorsam, beni sonsuz güzelliklerinden mahrum etme. Rabia¹

Dervişler^J, Yaradan'a Yüce Özelliklerinden dolayı^K bilinçli olarak aşık olmuşlar. Bu aşk, bazılarının söylediği gibi ilkel bir duygunun sonucu olarak değil, yıllarca süren kendini tanıma ve ruhu terbiye etme çabalarıyla ortaya çıkmış ve giderek güçlenmiş. Öyle ki, onlar taşıdıkları bu güçlü aşkın sarhoşluğu ile bizleri büyüleyen birçok eseri ortaya çıkarabilmişler^L.

En güzel isimler (özellikler) Allah'a aittir. Kuran, A'raf (7), 180.

Yaradan'ı Mükemmel Özelliklerinden dolayı sevmek, severek mükemmel bir insan olmaya çalışmak ve O'nun sevgisini kazanmak. Peki ama, Allah'a duyulan aşkın günlük yaşamımızda hissettiğimiz sevgiyle ne ilişkisi var?

Severim yaratılanı, Yaratandan dolayı. Yunus Emre^F

Eğer Allah her şeyi sevgi ile yaratmışsa, Allah'ı bilinçli olarak sevenlerin yaratılanları da sevmesi çok doğal.

Floyd'un belirttiği gibi, sevmek ve sevilme duygusu en temel içgüdülerimizden olduğu için sevmek yaşamımızda çok önemli bir yer tutuyor. Kanıtlandığı üzere, sevmek ve sevilme ayrıca bizi mutlu ediyor. Ancak sevgi iletişiminin getirdiği bazı riskler de var. Floyd bu riskleri özellikle sevgi iletişiminde bulunan kişilerin ruhsal durumlarından giderek ele almış..

Sevgi iletişimimizi tehdit eden doğal unsurlar da var. Her şeyden önce, yaşam sürecimiz sınırlı olduğu için sevebileceğimiz süre de doğal olarak kısıtlanmış oluyor. Fakat en önemlisi, yaşam sürecimiz ile ilgili olan bu belirsizlik kendimize olan güvenimizi sarsarak davranışlarımızda çekinceli olmamıza neden olabiliyor. İkincisi, beklenmeyen bir takım olaylar yaşam tarzımızı etkileyebiliyor. Üçüncüsü, kısıtlı olan bilgimiz ve olacakları her zaman doğru tahmin edememe acizliğimizden dolayı, geleceğimiz ile ilgili hatalı kararlar alabiliyoruz. Bu "mükemmel" diyemeyeceğimiz olgular kaçınılmaz bir şekilde sevgi iletişimimizi olumsuz bir şekilde etkileyebiliyor. Sevgi iletişimimizi tehdit eden her şey doğal olarak bizim mutluluğumuzu da tehdit ediyor.

Yaşamın olumsuz etkilerini azaltmak için sevgi iletişimimizi yeni boyutlara açarak daha sağlam temele oturtmaya çalışabiliriz. Bu amaca ancak mükemmelsizliklerden

etkilenmeyen Her Şeyi Kapsayan ve Her Şeyi Bilen'i sevmekle erişebiliriz.

İkincisi, Floyd'un bildirdiğine göre, sevmenin risklerini ^M azaltmak için sevilenin buna olumlu karşılık vermesi, sevenin iyi niyetini yanlış anlamaması ve sevgiye toplumun sansür uygulamaması gerekiyor.

İlk iki riski Yaratıcının En Çok Seven ve En Bilen olmasından dolayı geçersiz kabul edebiliriz. Üçüncü risk her ne kadar baskıcı toplumlarda bir sorun olarak karşımıza çıkabilirse de Yaratıcı aynı zamanda Her Şeyi Duyan olduğu için seven Allah'a sevgisini kalbiyle de iletebilir.

Sonuncusu ancak belki de en önemlisi, sevenin Allah'a olan sevgisi akıl ve kalp yardımıyla oluşturulmuş samimi bir duygu olmalıdır. Aksi takdirde bu duygunun sevene hiç bir olumlu ruhsal etkisi olmayacaktır.

Dervişler bilinçli bir şekilde düşünerek ve çeşitli uygulamalarla Yaradan'ı samimi bir şekilde sevmişler. Bence, bu heyecanlı yolculuğa dervişler genellikle yaşayarak, hissederek ve düşünerek en küçük parçacıktan bedenimize, oradan da bedenlere ve Yaratıcının özelliklerine varan mucizevî bağı görmekle başlamışlar.

Daha sonra insanların duygusal, fiziksel ve sosyal mutluluğu için gerekli olan koşulları kavrayabilen düşünce evrimine erişmişler. Bu koşullara ulaşmanın ancak Yaratıcının özellikleri aracılığı ile erişebileceğinin bilincine varmışlar. Giderek Yaratıcıya karşı hayranlık duymuşlar ve samimi bir şekilde On'a aşık olmuşlar.

Sonunda çevrelerine sevgi saçarak ve meditasyon yöntemleri ile arzu ettikleri mükemmellik yolunda her şeyi kapsayan aşkın ve gerçek mutluluğun tadına varmışlar. Böylece gönül huzuru ve toplum barışı birbirini tamamlar hale gelmiş.

*Allah en çok seven ve bağışlayandır.
Kuran, Bûrûic (85), 14.*

Sevgi, sevgili, seviyorum. Ne güzel bir duygu sevmek.

Notlar

- A. Shakespeare (1564 - 1616): Şair ve Tiyatro yazarı.
- B. Marge Piercy (1936 -): Şair ve roman yazarı, sosyal haklar üzerine mücadele eden bir kişi.
- C. Gazali (1058 - 1111): Tasavvuf filozofu ve din adamı. Gazali bu düşünce tarzını Allah'ın varlığının ispatlanması üzerine yürütmüştür. Bak bölüm 6 "The God of the philosophers" [2].
- D. Mevlana (1207 - 1273): Tasavvuf üzerine yazar, şair ve din adamı.
- E. Aşık Veysel (1894 - 1973): Halk ozanı.
- F. Yunus Emre (1238 - 1320): Derviş ve halk ozanı.
- G. Dwight David Eisenhower (1890 - 1969): General ve Amerika Birleşik Devletlerinin 34. cumhurbaşkanı.
- H. Buda (İsa'dan önce 4. yy civarı): Eski Hindistan'da yaşamış ve Budizm'in kurucusu.
- I. Rabia (717 - 801): Kadın derviş.
- J. Tasavvuf (Sufizm) genellikle İslam'ın içsel boyutu olarak tanımlanmıştır. Bu geleneği uygulana derviş (sufi) denilmiştir. Hristiyan ve Musevilerde de çeşitli tasavvuf görüşleri ortaya çıkmıştır. Bak bölüm 7 "The God of the Mystics" [2].
- K. Müslüman geleneğinde Allah 99 özelliği (ismi) ile tanımlanmıştır.
- L. Bu mükemmel eserlere örnek olarak Mesnevi verilebilir [3]. Aynı zamanda bak bölüm 14 "Afterword: The Konya District [4].
- M. [1] de ki bölüm 6 da "Risks associated with affectionate communication" [1], Floyd sevmenin risklerini 4 maddede açıklamıştır: sevilenin karşılık vermemesi, niyetin yanlış anlaşılması, toplum sansürü ve hastalık bulaşması. Burada sevilen olarak Yaratan ele alındığı için dördüncü risk geçersizdir. Floyd sevilen için riskleri: karşılık beklenmesi, sevgi sınırının belirsizliği, sevgiyi kötüye kullanma olarak belirtmiştir. Yaratan için bu riskler söz konusu olmadığı için burada ele alınmamıştır.

Doğal olarak bütün çeviriler çevirenin değerlendirmesine bağlıdır.

Kaynaklar

1. Kory Floyd, "Communicating affection: interpersonal behavior and social context", Cambridge University Press, 2006.
2. Karen Armstrong, "A history of God: The 4,000-Year Quest of Judaism, Christianity, and Islam", William Heinemann Ltd. London, 1995.
3. Mesnevi: The Mathnawi of Jalalu'ddin Rumi, R. A. Nicholson (translator), Konya Metropolitan Municipality, 2007.
4. C. Alexander, "A foreshadowing of 21st century art: the color and geometry of very early Turkish carpets", Oxford University Press, 1993.

© 2008-2009 Mehmet Akşit. <http://aksit.net>